

FALASTIN-ISROIL URUSHI

Mirsoliyeva Durdonaxon

*O'zbekiston davlat san'at institutining
Qo'g'irchoq teatr aktyorligi 4-bosqich talabasi*

Isroil va Falastin o'rtasidagi mojaro, ko'pincha Falastin-Isroil urushi deb ataladi, dunyodagi uzoq muddatli va eng murakkab mojarolardan biridir. Ushbu maqola ushbu mojaroning tarixi, ildizlari va asosiy voqealariga bag'ishlanadi.

Tarixiy kontekst

Falastin-Isroil mojarosi XIX asr oxiri va XX asr boshlarida, Usmonli imperiyasida yahudiy immigratsiyasi to'lqini boshlanganida ildiz otgan. Birinchi jahon urushidan keyin Usmonli imperiyasi parchalanib ketdi va natijada Millatlar Ligasining mandatlari paydo bo'lib, bu erlarni nazorat qildi. Mahalliy arablar va yahudiylarning manfaatlari to'qnashuvi natijasida keskinlik yuzaga keldi.

Isroilning Shakllanishi

Mojaro tarixidagi asosiy nuqta 1948 yilda Isroil davlatining tashkil topishi edi. Bunga javoban Arab davlatlari yangi davlatga hujum qilishdi va birinchi Arab-Isroil urushi boshlandi. Isroil g'alaba qozondi, ammo mojaro to'xtamadi va keyingi o'n yilliklarda yana bir qancha urushlar va qurolli to'qnashuvlar yuz berdi.

Hududiy nizolar

Mojaroning Markaziy jihatlari hududiy nizolardir. Muhim hududlarga G'arbiy sohil, G'azo sektori va Sharqiy Quddus kiradi. Isroil bu yerlarga bo'lgan huquqlarini tasdiqlaydi, Falastin esa o'z mustaqil davlatini yaratishni talab qiladi.

Diniy jihatlar

Ushbu mojaroda diniy muqaddas joylar muhim rol o'ynaydi. Masalan, Quddus yahudiylar, musulmonlar va nasroniylar uchun muhimdir. Muqaddas joylarni nazorat qilish va ularga kirish atrofidagi tortishuvlar qo'shimcha ziddiyatlarni keltirib chiqaradi.

Tinchlik harakatlari

O'nlab yillar davomida xalqaro sa'y-harakatlar mojaroni hal qilishga qaratilgan. Oslo, Kamp Devid va Arab tashabbusi muhim voqealar bo'ldi. Ushbu sa'y-harakatlar Isroil va Falastin o'rtasida tinchlik bitimiga erishishga harakat qildi, ammo hali ham yakuniy qarorga olib kelmadi.

O'nlab yillar davom etgan Falastin-Isroil urushi Isroil va falastinliklar uchun chuqur va ko'p qirrali oqibatlarga olib keldi. Ushbu maqolada ushbu uzoq muddatli mojaroning turli xil ijtimoiy, iqtisodiy, gumanitar va siyosiy oqibatlari ko'rib chiqiladi.

Ijtimoiy Oqibatlar

Qochqinlar va ichki ko'chirilganlar: urushlar va mojarolar paytida millionlab falastinliklar o'z uylaridan qochishga yoki ichki ko'chirilganlarga aylanishga majbur bo'lishdi. Bu Falastin diasporasining yaratilishiga olib keldi, u erda ko'pchilik turli

mamlakatlardagi qochqinlar lagerlarida yashaydi va vaqt o'tishi bilan tarixiy Vatan bilan aloqani yo'qotdi.

Jamiyatni yo'q qilish: mojaro natijasida Falastin va Isroil jamiyatlari katta o'zgarishlarga duch keldi. Urushlar va guruhlar o'rtasidagi ziddiyatlar ijtimoiy tuzilmalarning buzilishiga va oilalarning yo'q qilinishiga olib kelishi mumkin.

Bo'linish: ko'plab falastinliklar va isroilliklar bir-biridan ajratilgan hududlarda yashaydilar. G'arbiy sohil atrofida qurilgan bo'linish va devor oddiy odamlar uchun to'siqlar yaratadi va madaniyat va g'oyalar almashinuvini qiyinlashtiradi.

Iqtisodiy Oqibatlar

Iqtisodiy yo'qotishlar: uzoq davom etgan beqarorlik va qurolli to'qnashuvlar Isroil va Falastin iqtisodiyotiga salbiy ta'sir ko'rsatdi. Keng vayronagarchilik, ish joylarining yo'qolishi va harakatlanish cheklovlari odamlarning hayotiga katta ta'sir ko'rsatdi.

Qashshoqlik va ishsizlik: eng ko'p stressli hududlarda qashshoqlik va ishsizlik darajasi ko'pincha sezilarli darajada yuqori. Falastindagi ko'plab yoshlar ish va ta'limning cheklangan istiqbollariga duch kelishmoqda.

Gumanitar Oqibatlar

Gumanitar inqirozlar: G'azo sektori gumanitar vaziyat eng og'ir bo'lgan hududga aylandi. Ichimlik suvi, elektr energiyasi va tibbiy resurslarning etishmasligi mahalliy aholi uchun inqirozli vaziyatni keltirib chiqarmoqda.

Mojaro zonasidagi bolalar: bolalar ushbu mojaroning eng zaif guruhlaridan biriga aylanishdi. Ular jarohatlar va stresslarga moyil bo'lib, sifatli ta'lim va tibbiy yordamdan foydalana olmaydilar.

Siyosiy Oqibatlar

Tinch yo'l bilan hal qilishdagi qiyinchiliklar: mojaroning uzoq muddatli tabiati tinch yo'l bilan hal qilishda qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Xalqaro hamjamiyatning sa'y-harakatlariga qaramay, hozirgacha kelishuvga erishilmagan.

Radikalizmning kuchayishi: ko'p yillik zo'ravonlik va keskinlik falastinliklar va isroilliklar orasida radikal guruhlar va ekstremistik g'oyalarning o'sishiga yordam beradi.

Mintaqaviy barqarorlikka ta'siri

Mintaqaviy mojarolar: Falastin-Isroil mojarosi butun yaqin Sharqning barqarorligi va xavfsizligiga ta'sir qiladi. Shuningdek, u Isroilning qo'shnilari bilan munosabatlariga ta'sir qiladi.

Eron va boshqa aktyorlar: Eron kabi mintaqaviy va global o'yinchilar mojarodan ta'sir o'tkazish vositasi sifatida foydalanadilar va uni o'z manfaatlari yo'lida boshqaradilar.

Falastin-Isroil urushi mintaqa uchun chuqur va uzoq muddatli oqibatlarga olib keldi. Ko'p tomonlarning barcha sa'y-harakatlariga qaramay, mojaro hal qilinmagan va uning odamlar hayotiga ta'siri jiddiy bo'lib qolmoqda. Ushbu mojaroni hal qilish yaqin

Sharqdagi tinchlik va barqarorlik uchun eng muhim vazifalardan biri bo'lib qo'ldan keladigan adabiyotlar:

FOYDALANILGAN WEB-SAYTLAR:

1. Tafakkur.net sayti
2. Ziyouz.com sayti
3. Qomus.info sayti
4. Saviya.uz sayti
5. Shosh.uz sayti
6. Vikipediya
7. Yoair.com saytilmoqda.